

Taal

Maat

Groep 8
Blok 4

Pit

**Proef-
lessen**

Goede doelenmissie

ThiemeMeulenhoff

Naam

Picto's

Deze opdracht doe je als je tijd hebt.

Deze opdracht doe je alleen.

Deze opdracht doe je samen.

Deze opdracht doe je in een groepje.

Dit is een bewegingsopdracht.

Deze opdracht schrijf je op een blaadje.

Hoofdstuk 7

Doelenkaart

Hoe gaat het?

- ☐ Ik moet het nog leren.
- ☐ Ik moet het nog oefenen.
- ☐ Ik kan het!

Spreeken en luisteren

- Ik kan informatie verzamelen om een monoloog te houden.
- Ik kan duidelijk verwoorden wat ik bedoel.
- Ik kan luisteren naar een verhaal.
- Ik kan aantekeningen maken tijdens het luisteren.
- Ik kan een verhaal samenvatten.

☐	☐	☐
☐	☐	☐
☐	☐	☐
☐	☐	☐
☐	☐	☐

Woordenschat

- Ik ken de betekenis van 45 nieuwe woorden.

☐	☐	☐
-----------------------	-----------------------	-----------------------

Lezen

- Ik kan een fabel herkennen.
- Ik kan terugkijken op het lezen van een fabel.
- Ik kan een beeldverhaal herkennen en voorspellen waar het over gaat.
- Ik kan vertellen wat ik van een beeldverhaal vind en waarom.

☐	☐	☐
☐	☐	☐
☐	☐	☐
☐	☐	☐

Taal verkennen

- Ik weet wat homoniemen en homofonen zijn.
- Ik kan homoniemen en homofonen herkennen en gebruiken.

☐	☐	☐
☐	☐	☐

Schrijven

- Ik kan een recensie schrijven.

☐	☐	☐
-----------------------	-----------------------	-----------------------

Hoofdstuk 7

Les 1

Spreken en luisteren

- Ik leer informatie verzamelen om een monoloog te houden.
- Ik leer duidelijk verwoorden wat ik bedoel.

Woordenschat

- Ik leer de betekenis van 20 nieuwe woorden.

Kijkwoorden

de diameter

het hospitaal

de serre

Leeswoorden

boordevol: met heel veel; volop

Iedereen zit boordevol ideeën over wat ze met de oproep kunnen doen.

in extase zijn: zo enthousiast zijn over iets dat je alles om je heen vergeet

De inwoners van Amsterdam zijn in extase, want als cadeau is er een kunstwerk op het plein geplaatst.

in spanning houden: op spannend nieuws laten wachten

Ramalya wil Ralph niet langer in spanning houden en noemt het bedrag.

instemmend: goedkeurend; het ermee eens zijn

Iedereen is het ermee eens en knikt instemmend.

de matinee: toneel- of muziekwatvoering in de middag

Er is een matinee in de schouwburg om drie uur.

Weetwoorden

afwachtend
de appelflap
bereid zijn (om)
de concurrent
dringend
entree betalen

de inspiratie
je steentje bijdragen
het object
de vergunning
zich achter de oren krabben
snerpend

Goededoelenmissie

1

Bekijk de afbeelding.

2 Beantwoord de vragen.

1 Waarom denk je dat er zo veel mensen op het plein staan?

.....

2 Voor welk doel wordt er geld ingezameld?

.....

.....

3 Wat zou Radio Amerom hiermee te maken kunnen hebben?

.....

.....

3 Luister en kijk naar het verhaal.

4 Je gaat een korte monoloog houden over een goed doel.

Goede doelen

Het Rode Kruis	Dierenbescherming
Unicef	Greenpeace
KiKa	Natuurmonumenten
Wereld Natuur Fonds	een ander goed doel

Spreektips

Zenuwachtig? Let op je ademhaling. Haal tussendoor even diep adem. Laat rustig een pauze vallen. Concentreer je op wat je wilt zeggen. Zorg dat overkomt wat je wilt vertellen.

- 1 Kies een goed doel.
- 2 Zoek in folders of op internet informatie over dit goede doel. Bijvoorbeeld: Waar zet de organisatie zich precies voor in? Hoe is de organisatie ontstaan? Hoe wordt geld ingezameld? Vul dit in kernwoorden in.
- 3 Vul je monoloog in. Denk na over de opbouw van je monoloog. Gebruik niet te moeilijke woorden en maak je zinnen niet te lang.

.....

.....

.....

.....

5

Houd je monoloog.

- 1 Houd de monoloog. Let erop dat je duidelijk verwoordt wat je bedoelt.
- 2 Bespreek hoe de monoloog ging. Kwam alle informatie over?

6

Voor welk goed doel heeft jullie school of heb jij wel eens geld ingezameld?

Vul in hoe het geld verdiend werd en of de actie een succes was.

Hoofdstuk 7

Les 2

Spoken en luisteren

- Ik leer luisteren naar een verhaal.
- Ik leer aantekeningen maken tijdens het luisteren.
- Ik leer een verhaal samenvatten.

Woordenschat

- Ik oefen de betekenis van de 20 woorden uit les 1.

1 Je gaat straks naar een verhaal luisteren. Bekijk de vragen bij opdracht 2.

1 Hoe kun je het best naar het verhaal luisteren?

- ☐ heel precies - Het is belangrijk dat ik alles begrijp en onthoud.
- ☐ globaal - Ik hoef niet alles te begrijpen. Ik moet vooral letten op de dingen die ik moet invullen.

2 Hoe kun je de antwoorden op de vragen het beste opschrijven tijdens het luisteren?

- ☐ met potlood in het schema, in kernwoorden
- ☐ met potlood in het schema, heel uitgebreid
- ☐ met vulpen in het schema, in kernwoorden
- ☐ met potlood in het schema, heel uitgebreid

2 Luister naar het verhaal en beantwoord de vragen.

1 Wat is de titel?

.....

2 Waarom begint JWMW een actie?

.....

.....

3 Wat is het goede doel van de actie?

.....

4 Op welke manieren wordt er geld ingezameld?

.....

5 Wat komt Ramalya in de studio doen?

.....

3 Maak een samenvatting van het verhaal.

Doe het zo:

- 1 Vul de titel van het verhaal in.
- 2 Maak goede zinnen van de vragen en de antwoorden van opdracht 2.

Bijvoorbeeld: JWMW begint een actie, omdat ...

.....
.....
.....
.....
.....

4 Welke uitdrukking past bij de zin?

Teken een lijn.

Let op de vetgedrukte woorden.

De **toegangsprijs** van dat museum is **vijf euro**.

☐ in extase zijn

De sportdag ging vanwege slecht weer niet door. De directeur **moest diep nadenken over een alternatief**.

☐ entree betalen

Ilonka werd **gek van blijdschap** toen ze hoorde dat ze een broertje had gekregen.

☐ in spanning houden

Mijn moeder **wil** mijn huiswerk **altijd** overhoren als dat nodig is.

☐ zich achter de oren krabben

Het buurtfeest was een groot succes. Dat kwam doordat iedereen **er wel iets voor deed**.

☐ je steentje bijdragen

Juf **vertelt nog niet** waar de musical dit jaar over zal gaan.

☐ bereid zijn om

5 Welk woord past in de zin?

Kies uit: concurrent | serre | boordevol | dringend | appelflap

- 1 Meneer de Vries heeft een restaurant met een grote
- 2 Hij serveert de grootste van het land.
- 3 Zo'n grote appelflap heeft zijn niet!
- 4 Ook heeft hij heerlijke groentesoep, ui, wortel en prei.
- 5 Ben je er nog niet geweest? Dan moet je er eens naartoe!

6 Welk woord betekent hetzelfde?

Teken een lijn.

goedkeurend	•	•	snervend
de toestand waarin je goede ideeën krijgt	•	•	instemmend
doordringend	•	•	afwachtend
het ziekenhuis	•	•	het hospitaal
wachtend tot er iets gebeurt	•	•	de inspiratie

7 Maak zinnen met de woorden.

- 1 schrijver - inspiratie - boek

.....

- 2 stam - boom - diameter

.....

- 3 dringend - nieuwe - nodig

.....

- 4 webwinkel - concurrent - stad

.....

Hoofdstuk 7

Les 3

Woordenschat

- Ik leer de betekenis van 15 nieuwe woorden.

Lezen

- Ik leer een fabel herkennen.
- Ik leer terugkijken op het lezen van een fabel.

Kijkwoorden

het juk

de muilezel

de poel

de trog

het zaaigraan

Leeswoorden

doorworstelen: toch hard werken terwijl je moe bent
De muilezel worstelde door tot hij bijna niet meer kon.

de levenslust: zin in het leven; vrolijkheid
Hij werd treurig en had geen levenslust meer.

naar binnen werken: hongerig eten
Jij werkt alleen maar lekker eten naar binnen.

ten koste gaan van: heel slecht zijn voor
Het harde werken ging ten koste van zijn gezondheid.

verkiezen: wensen
Zo'n ellendig leven verkoos hij niet!

Weetwoorden

het berouw
ellendig
voorschotelen
de welwillendheid
zorgwekkend

Tip

Je woordenschat uitbreiden.
Hoe snel jij je woordenschat uitbreidt, hangt van jou af. Als je nieuwe woorden leren belangrijk vindt, let je erop en onthoud je ze ook beter. Je kunt altijd en overal nieuwe woorden leren:
je pikt nieuwe woorden op voor concrete dingen die je ziet en voor abstracte zaken, zoals gevoelens of kenmerken.

Goede raad

Er waren eens een **muilezel** en een os. De os moest elke dag hard werken, de ezel amper.

Op een dag had de os er genoeg van. 'Het is niet eerlijk. Ik ben doodmoe, jij bent lekker uitgerust. Ik mag wat grazen op het veld en drinken uit een **poel**, terwijl jij de lekkerste kost **naar binnen werkt**. Ik moet ploegen met al mijn trekkracht, terwijl jij een prinsheerlijk leventje hebt!' Toen antwoordde de ezel hem: 'Ik heb wel een goede raad voor je. Als je morgen buiten op het veld komt en de meester **het juk** op je schouders legt, laat je dan op de grond vallen en sta niet meer op, zelfs niet als je er met de zweep van langs krijgt. De meester zal je naar de stal brengen en je goed voer **voorschotelen**. Eet er niks van en doe alsof je ziek bent.'

De volgende dag deed de os precies wat de ezel hem had verteld. En inderdaad mocht de os even later uitrusten in de stal. Maar nu nam de meester de ezel mee naar het veld, waar de meester **het zaaigraan** uitwierp. De ezel moest de hele dag **doorworstelen** zonder ook maar één schouderklopje. En toen de ezel in de stal terugkeerde, bedankte de os hem voor zijn **welwillendheid**. 'Ik ben heerlijk uitgerust van alle vermoeidheid.' De ezel antwoordde niet en had **het** ergste **berouw** van de wereld.

De volgende dag moest de ezel weer de hele dag werken tot de vellen er op zijn schouders **zorgwekkend** bijhingen. Zo'n **ellendig** leven **verkoos** hij niet! Dit **ging ten koste van** zijn gezondheid en **levenslust**. Hij was uitgeput van vermoeidheid. Weer bedankte de os de ezel uitbundig en overstelpte hem met lof.

'Ik heb het graag voor je gedaan', zei de ezel. 'Toch moet ik je iets vertellen. Ik heb onze meester horen zeggen, dat als jij ziek blijft, je naar het slachthuis moet om afgemaakt te worden. Ik maak me grote zorgen om je en wens je alle geluk toe!'

Deze woorden knoopte de os goed in zijn oren. En meteen verslond hij al zijn voer en likte **de trog** zelfs met zijn tong af.

Toen de meester de volgende dag kwam, zwaaide de os met zijn staart en rende hij als een waanzinnige naar het veld. Nooit meer klaagde hij sindsdien over zijn werk.

En de ezel? Die leefde nog lang en gelukkig.

1 Lees de tekst **Goede raad**.

2 Beantwoord de vragen.

1 De tekst is een fabel. Waar zie je dat aan?

.....

2 Wat is het doel van de schrijver?

.....

3 Wat is jouw doel als lezer?

.....

4 Wat is de wijze les van deze fabel?

.....

3 Lees de fabel nog een keer.

Beantwoord de vragen.

1 De os noemt drie tegenstellingen tussen zijn leven en dat van de ezel. Welke drie?

.....

.....

.....

.....

2 Wat kun je doen als je in een tekst iets niet begrijpt?

.....

.....

3 Wat is een ander woord voor 'naar binnen werken'?

.....

4 Welk woord herken je in voorschotelen? Wat betekent het woord, denk je?

.....

5 Welke woorden herken je in zaaigraan, levenslust en zorgwekkend?
Wat betekenen deze woorden dus?

.....

.....

.....

4 Welk woord hoort bij de omschrijving?

Kies uit: het juk | de welwillendheid | ten koste gaan van | de trog | doorworstelen | de poel | de muilezel

- 1 Zo heet een ondiepe plas met vaak vies water.
- 2 Dit is een langwerpige bak waar dieren uit eten.
- 3 Zo noem je het als iemand iets goeds doet.
- 4 Mijn vader is een paard, mijn moeder een ezelin.
- 5 Een houten balk die op de schouders wordt gedragen om iets zwaars te verplaatsen.
- 6 Zo noem je het als je hard moet werken terwijl je al moe bent.
- 7 Dit betekent hetzelfde als: heel slecht zijn voor.

5 Lijk jij op de ezel of op de os?

Vul in wat je van jezelf herkent.

Lijk jij meer op een muilezel

of op een os?

.....

.....

.....

6 Verzin een andere afloop van het verhaal.

Het verhaal zou ook slechter kunnen aflopen voor de ezel en beter voor de os. Bedenk een ander einde.

Begin met 'Ik maak me grote zorgen om je en wens je alle geluk toe!'

.....

.....

.....

.....

- Ik oefen de betekenis van 10 nieuwe woorden en van de woorden uit les 3.

- Ik leer een beeldverhaal herkennen en voorspellen waar het over gaat.
- Ik leer vertellen wat ik van een beeldverhaal vind en waarom.

Nieuws: Vroeger en nu

→ wie bij een bepaalde familie hoort

→ aansprakelijk (voor)

→ aannemen dat het waar is

→ vroeger; voorheen

→ korte tijd geleden

1 Bekijk de afbeeldingen van het beeldverhaal. Lees de tekst nog niet.

2 Maak de zinnen af.

1 De kenmerken van een beeldverhaal zijn

.....

.....

2 Ik denk dat dit beeldverhaal gaat over

.....

.....

3 Dat zie ik aan

.....

.....

3 Lees het beeldverhaal.

4 Beantwoord de vragen.

1 Begrijp je de tekst?

Weet je steeds wat er bedoeld wordt? ja / nee

Zo niet, welk stukje begrijp je niet?

.....

2 Klopt de tekst met wat je bij opdracht 1 voorspeld had? ja / nee

.....

.....

3 Zou je het verhaal ook kunnen begrijpen met alleen de afbeeldingen? ja / nee

.....

.....

5 Welk woord past in de zin?

Kies uit: de levenswijze | verantwoordelijk voor | uitgaan | aaneenschakeling | van oorsprong | geordend | hangt samen met | afstammeling

- 1 Mijn goede humeur het mooie weer van vandaag.
- 2 Iedereen is het opruimen van zijn eigen rommel.
- 3 van indianen is traditioneel.
- 4 Je kunt ervan dat het vandaag droog blijft.
- 5 Die bekende zanger is glazenwasser.
- 6 Die schatrijke man is een van een heel arme familie.
- 7 Die ramp ontstond door een van fouten.
- 8 In de bieb zijn alle boeken netjes

6 Beantwoord de vragen.

Kijk naar het vetgedrukte woord.

- 1 Ben jij **onlangs** nog bij de tandarts geweest?

.....
.....

- 2 Heb jij wel eens iets moeten **doorworstelen**?

Wanneer was dat?

- 3 Welke groepen gaan op jullie school op schoolreis? Groep **tot en met**

- 4 Veel snoepen gaat **ten koste van**

- 5 Welk eten krijg jij vaak **voorgeschooteld**?

7

Wat heb je geoefend?

Dit kan ik nog

- Ik herhaal woorden uit blok 2.

Dit kan ik nu

- Ik herhaal woorden uit les 1, 3 en 4.

Dit kan ik nog

1 Welke woorden passen in het nieuwsbericht?

Let op: je houdt twee antwoorden over.

Kies uit: billboard | puppy | lasagne | boiler | cycloon | logboek | lagedrukgebied

Terwijl een over het land raasde, zat een 57-jarige man rustig zijn te eten. Hij had wel op een langs de kant van de weg gelezen dat er slecht weer aankwam. Ook had hij op het nieuws gezien dat er een boven de VS lag. De man gaf toe dat hij wel zijn hoorde janken. Maar van rondvliegende bomen en brokstukken had hij niets gemerkt.

2 Welke omschrijving past bij het vetgedrukte woord?

Teken een lijn.

Let op: je houdt twee antwoorden over.

Ik kijk elke avond naar het nieuwsbulletin op tv. ●	● de druk van de lucht op aarde
Na de overstroming was er duidelijk een ontwrichting van het sociale leven. ●	● de hoogte van het water
Er komt een gebied met een hoge luchtdruk aan. ●	● jezelf niet goed genoeg vinden
Ilse heeft last van een minderwaardigheidscomplex . ●	● de uitzending over het nieuws
Het sentiment lag er duimendik op bij deze film. ●	● abnormaal
	● de ernstige verstoring
	● het gevoel

3 Hoe kun je het ook zeggen?

Kijk naar het vetgedrukte woord.

Teken een lijn.

Let op: je houdt twee antwoorden over.

Bas gaat mee vissen, **evenals** Harry.

Mijn vader maakt het huis **grondig** schoon.

Esmee wachtte **tevergeefs** op haar vriendin.

Ik ga **evenmin** als jij naar het feestje.

De mensen kwamen van **heinde en verre** naar het festival.

• voor niks

• ook niet

• het gevolg

• net als

• overal vandaan

• wisselen

• heel goed

Dit kan ik nu

1 Welk woord past in de zin?

Let op: je houdt twee antwoorden over.

Kies uit: zaaigraan | poel | diameter | hospitaal | serre | juk | trog

1 Die heeft een omtrek van ongeveer 100 meter en alle koeien drinken eruit.

2 Het varken heeft zijn binnen vijf minuten leeg.

3 In een zit je binnen, maar toch ook een beetje buiten.

4 Die boom heeft een van wel honderd centimeter!

5 Toen de baby niet kwam, moest de buurvrouw met spoed naar het

2

Lees de tekst. Welk woord past in de zin?**Let op:** je houdt twee antwoorden over.

Kies uit: instemmend | in extase | ging ten koste van | levenslust | afwachtend |
naar binnen gewerkt | in spanning gehouden

- 1 Het publiek werd lang Zou Jason White nog wel komen?
- 2 Toen hun idool eindelijk het podium opkwam, waren de meiden
- 3 De zanger straalde een enorme uit. 'Iedereen blij?' '
- 4 Ja!' gilte het publiek Na afloop was iedereen schor.
- 5 Al dat schreeuwen hun stem.

3

Welk woord past in de zin?

Teken een lijn.

Let op: je houdt twee antwoorden over.

Op dat kruispunt is laatst een ongeluk gebeurd.	•	• uitgaan van
De kou van vandaag heeft te maken met een
hogedrukgebied boven Rusland.	•	• verantwoordelijk voor
		• de afstammeling
		• onlangs
Ik neem aan dat het morgen minder koud is.	•	• van oorsprong
Iedereen moet er zelf voor zorgen dat hij zijn spullen bij
zich heeft.	•	• samenhangen met
Die schaatser behaalt de ene overwinning na de
andere.	•	• de aaneenschakeling

Proeflessen Pit

- Ik kan homoniemen en homofonen herkennen en gebruiken.

Homoniem en homofoon

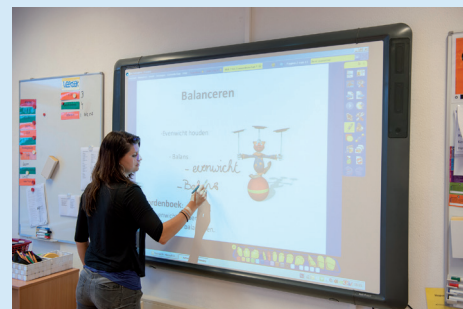
Homoniemen zijn woorden die je hetzelfde schrijft en die hetzelfde klinken. Maar de betekenis is anders.

- 1 **bank** (de; v(m); meervoud: banken)
 1 zitmeubel voor meer dan één persoon
 2 verkooptafel: toonbank
 3 werktafel: draaibank
 4 (scheepvaart) door de natuur gevormde ondiepte
 5 instelling waar je geld tegen rente kunt uitzetten, die kredieten verleent, valutahandel bedrijft enz.

- bord** (het; o; meervoud: borden)
 1 houten blad bij verschillende spelen: dambord, schaakbord
 2 groot plat oppervlak voor opschriften: uithangbord; een bord voor zijn kop hebben: niet gevoelig zijn voor bedekt geuite kritiek, stille wenken enz.
 3 digibord
 4 ronde plaat of schaal, m.n. om van te eten

Ik eet mijn avondeten van dit bord.

Dit bord hangt in onze klas.

Tip

Maak je een tekst in *Word*? Dan kun je de spellingscontrole aanzetten. Je ziet een rood kringellijntje onder fout gespelde woorden. Maar let op: fouten in homofonen en in werkwoordspelling worden niet herkend! *Word* vindt dus de volgende zin helemaal goed:
Wei lijden de campagne voor het goede doel en dat betekend veel verantwoordelijkheid.

Homofonen zijn woorden die hetzelfde klinken. Je schrijft ze anders.

Deze homofonen hebben niet dezelfde betekenis:

Wij fietsen naar opa.	Na de val lijdt Joost veel pijn.
De koeien grazen in de wei .	De directeur leidt de vergadering.

Werkwoorden die met **be**, **ge**, **ver**, **her** en **ont** beginnen, hebben homofonen. Ze klinken als persoonsvorm en voltooid deelwoord hetzelfde, maar je schrijft ze verschillend. De betekenis is natuurlijk wel hetzelfde:

betekent (pv)	– betekend (volt dlw)
gebeurt (pv)	– gebeurd (volt dlw)
vertelt (pv)	– verteld (volt dlw)
herstelt (pv)	– hersteld (volt dlw)
ontdooit (pv)	– ontdooid (volt dlw)

1 Bekijk het uitlegblokje.

2 Lees de homoniemen en homofonen.

1 Ken jij de twee betekenissen? Vul ze in.

homoniemen	betekenis 1	betekenis 2	homofonen	betekenis 1	betekenis 2
maal			hard / hart		
vorst			mail / meel		
bal			pond / pont		

2 Bedenk nog een derde betekenis voor 'maal'. Denk aan het werkwoord **malen**.

.....

3 Maak drie zinnen met **maal**. Zorg dat in elke zin het homoniem een andere betekenis heeft.

.....

.....

.....

3 Welke homofoon hoort in de zin?

Kies uit: lag / lach | bevind / bevindt | ijs / eis | vermoed / vermoedt | steil / stijl | reizen / rijzen

1 a Ik dat je je huiswerk afmaakt voor je naar buiten gaat.

b In de zomer eten we best vaak

2 a Het deeg voor de broodjes moet een tijdje

b Mijn opa en oma de hele wereld rond.

3 a Tess heeft bijna altijd een op haar gezicht.

b De poes languit op de vensterbank.

- 4 a Lian heeft heel haar.
- b Lara ziet er altijd heel apart uit; ze heeft haar eigen
- 5 a Ik dat die man de inbreker is.
- b Mijn broertje dat een ander personage de inbreker is.
- 6 a Hij zich op de vierde verdieping.
- b Ik me op de zesde.

4 Welke betekenis heeft het vetgedrukte homoniem in de zin? Vul een korte omschrijving in.

- 1 In de boom zaten twee **kauwen**.
Je moet je eten goed **kauwen**.
- 2 Ik hoor de **bel**: de school begint.
Mijn zus blaast een **bel** met haar kauwgum.
- 3 De draad moet door het **oog** van de naald.
Er zit een vuiltje in mijn **oog**.
- 4 De orchidee is een tropische **bloem**.
Om deze taart te maken, heb je **bloem** nodig.
- 5 Op de bouwplaats staat een hoge **kraan**.
Ik drink water uit de **kraan**.

5 Welke betekenis heeft het homoniem ook? Maak de zinnen af.

- 1 Een **noot** kun je eten, maar het is ook
- 2 **Vlot** is een ander woord voor snel, maar het is ook
.....
- 3 **Meer** is de vergrotende trap van veel, maar het is ook
- 4 Een **kop** is het hoofd van een dier, maar ook een
- 5 **Was** is de verleden tijd van zijn, maar ook
.....

Hoofdstuk 7

Les 7

Taal verkennen

- Ik oefen het herkennen en gebruiken van homoniemen en homofonen.

1 Welke homofoon hoort in de zin?

Onderstreep het goede antwoord.

- Die berg is heel *steil* | *stijl*.
- Weet jij hoe je dit gerecht moet *bereiden* | *berijden*?
- Ik lust witlof alleen *rauw* | *rouw*.
- Die groene jas is van *jou* | *jouw*, toch?
- Die broek past mij niet; de pijpen zijn te *nauw* | *nou*.

2 Lees de zinnen.

- Kies bij elke zin of er homoniemen of homofonen in staan.
- In elke zin staan twee homoniemen of homofonen. Onderstreep ze.
- Schrijf per zin op wat de twee homoniemen of homofonen betekenen.

	homoniemen	homofonen
1 <i>De koper kocht een kandelaar van koper.</i>	☐	☐
2 <i>Tot slot van de wandeling komt u uit bij het slot</i>	☐	☐
3 <i>In de wijde omtrek is geen weide te zien.</i>	☐	☐
4 <i>De graven graven diepe kuilen.</i>	☐	☐
5 <i>Haar haar zit vandaag in een paardenstaart.</i>	☐	☐
6 <i>Wilt u mij in mei terugbellen?</i>	☐	☐
7 <i>Er vliegt een bij bij de bloem.</i>	☐	☐

koper:

slot:

wijde/weide:

graven:

haar:

mij/mei:

bij:

3 Lees de homoniemen en hun twee betekenissen. Maak dan de zinnen af.

hoofd:

a kop

b leider

kussen:

a hoofdkussen

b zoenen

pitten:

a slapen

b meervoud van pit

schroef:

**a metalen staafje
met ribbels**

**b onderdeel van
een boot**

zijde:

a kant

**b dunne,
glanzende stof**

4

Welke betekenis hoort bij welk woord? Geef het woord en de betekenis dezelfde kleur.

1

zij

verleden tijd van zeg

zei

pers vnw

2

rat

knaagdier

rad

wiel

3

hij

pers vnw

hei

natuurgebied met lage
struikachtige planten

4

mauwen

delen van een kledingstuk
die om de arm passen

mouwen

geluid dat een poes maakt

5

hout

1e persoon enkelvoud van
werkwoord *houden*

houd

stof waaruit bomen
bestaan

5

Maak raadsels met homoniemen.

Je kunt homoniemen uit deze les en uit les 6 gebruiken. Of je bedenkt zelf een homoniem.

Voorbeeld: Het is een feest, maar je kunt er ook mee spelen. (bal)

Ben jij al in beweging geweest?

Wat heb je geoefend?

- Ik leer hoe ik een recensie schrijf.

Hier schrijf je de kop. In de kop staat in ieder geval waarover je een recensie schrijft. Je kunt in die kop ook al kort je mening zetten.

In de **inleiding** van de recensie schrijf je waar de recensie over gaat. Je geeft alleen informatie en nog niet je mening. Eerst beschrijft Jolanda het kunstwerk.

In de **kern** vertel je wat je nog meer weet. Ook geef je je mening. Hier vertelt Jolanda wat ze nog meer weet over het kunstwerk. Ook schrijft ze wat ze het meest bijzonder vindt aan het kunstwerk en waarom.

In het **slot** van de recensie schrijf je de conclusie: het eindoordeel. Ten slotte sluit Jolanda af met een conclusie over het kunstwerk.

Er is door een kunstenaar een kunstwerk geplaatst op het plein. Het is een rode vuurpijl gemaakt van glas. Het object heeft de vorm van een cilinder met een diameter van honderd centimeter. In het donker geeft het rood licht. Uit de pijl schieten lichtjes. Deze lichtjes blijven zweven. Overdag zie je alleen de vuurpijl.

De kunstenaar wil anoniem blijven. We weten dus niet wie het is en welke kunstwerken hij of zij nog meer gemaakt heeft. Wel heeft de kunstenaar laten weten dat het kunstwerk bedoeld is om de inwoners van onze stad te inspireren om geld op te halen voor het goede doel.

De vuurpijl is het symbool om knallend het nieuwe jaar in te gaan. Het meest bijzonder aan het kunstwerk vind ik het verschil tussen licht en donker. Overdag is het eigenlijk best een saai kunstwerk, maar als het donker wordt, lijkt het wel tot leven te komen! De pijl verspreidt dan een supermooi rood licht. Daardoor wordt het plein meteen een veel fijnere plek. De zwevende lichtjes zijn ook heel apart.

Ik vind het een heel cool kunstwerk! Het maakt de stad een stuk bijzonderder. Ik hoop daarom dat het kunstwerk zal blijven staan, niet alleen in het nieuwe jaar, maar voor altijd!

1 Bekijk de recensie.

2**Beantwoord de vragen.**

1 Weet je nog wat een recensie is?

2 Waar kun je een recensie over schrijven?

3 Wat is het doel van een recensie? Bedenk drie dingen.

3**Lees de recensie van Jolanda. Lees ook wat er bij de toelichtingen staat.****4****Beantwoord de vragen.**

1 Waarover heeft Jolanda een recensie geschreven?

2 Waar zou deze recensie kunnen staan?

5 Beantwoord de vragen.

- 1 Vind je dat Jolanda een duidelijke beschrijving geeft?
Waarom wel of niet?

- 2 Kan Jolanda veel vertellen over de maker van het kunstwerk?
Waarom wel of niet?

- 3 Wat vindt Jolanda het meest bijzonder aan het kunstwerk?
Welke argumenten geeft ze daarvoor?

- 4 Vind je dat Jolanda's taalgebruik de lezer enthousiast maakt?
Waarom wel of niet?

- 5 Wat is Jolanda's conclusie over het kunstwerk?

- 6 De kop ontbreekt boven Jolanda's recensie. Lees eerst de informatie over de kop.
Bedenk dan een kop die goed bij haar recensie past.
Vul de kop in boven de recensie.

6

Wat vind jij van het kunstwerk?

- 1 Vind je het mooi of niet?
- 2 Vul je mening en je argumenten in.

7

Bedenk een negatieve reactie.

Een inwoner van Amerstad vindt het kunstwerk juist heel lelijk.
 Hij belt met radio Amerom en mag in de uitzending zijn mening geven.
 Wat zegt hij?

- Ik oefen het schrijven van een recensie.

Eerst beschrijf je het object (film, boek, toneelvoorstelling, kunstwerk, tentoonstelling, gebouw of iets anders).

Daarna vertel je wat je nog meer weet over het object.

Ten slotte geef je je mening over het object. Je sluit af met een conclusie.

The image shows a large sheet of lined paper with horizontal blue lines and vertical red lines, intended for writing a review. The paper is divided into three sections by vertical red lines, corresponding to the three steps in the instructions on the left. The first section is for describing the object, the second for providing more information, and the third for giving an opinion and conclusion.

1

Kies een geschikt object voor een recensie.

Je gaat een recensie schrijven over een kunstwerk of een gebouw. Kies een geschikt object en maak de zinnen af.

1 Ik ga een recensie schrijven over

.....

2 Ik heb voor dit object gekozen, omdat

.....

2

Schrijf de inleiding.

1 In de inleiding vertel je over welk object je het gaat hebben. Ook geef je een korte beschrijving. Begin met de plek waar het kunstwerk of het gebouw staat.

2 Schrijf de inleiding in het klad.

Voorbeeld: Op het plein bij de Grote Kerk staat Het is

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3

Schrijf de kern.

In de kern vertel je wat je nog meer weet over het object. Gebruik hiervoor het antwoord op de volgende vragen. Schrijf de kern in het klad.

1 Wat is de naam van de kunstenaar of de architect?

2 Wat is er volgens jou bijzonder aan het object?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4 Schrijf het slot.

In het slot geef je je mening over het object. Je sluit af met een conclusie. Schrijf het in het klad.

Ik vind

.....

.....

.....

.....

5 Nu je je conclusie helder hebt, kun je de kop bedenken.

Schrijf je kop in klad.

.....

6 Lees je recensie in klad na. Verbeter hem als dat nodig is.

Zet een kruisje als het in orde is.

1 Heb je het object duidelijk beschreven? ☐

2 Heb je je mening duidelijk opgeschreven? ☐

3 Heb je een pakkende kop boven je recensie geschreven? ☐

En wordt het object erin genoemd? ☐

4 Zijn de zinnen goed en zonder spelfouten geschreven? ☐

5 Staan er op de goede plek hoofdletters, punten en komma's? ☐

6 Vraag een klasgenoot de recensie te lezen. Ziet hij nog dingen die verbeterd moeten worden? ☐ Verbeter ze.

7 Schrijf eerst je kop bovenaan, in een wat grotere letter. Je kunt de letters eventueel dikker maken en/of een andere kleur geven.

8 Schrijf nu je recensie in het net aan het begin van les 9.

7 Maak de reactie af.

Iemand las jouw recensie. Hij is het niet met je eens. Hij stuurt een reactie naar de krant. Geef ten minste twee argumenten waarom hij het niet met je eens is.

Ik ben het niet eens met de recensie over

Ik vind Proeflessen Pit

Hoofdstuk 7

Les 10

Taal verkennen

Dit kan ik nog

- Ik herhaal het herkennen en gebruiken van leestekens uit blok 2.

Dit kan ik nu

- Ik herhaal het herkennen en gebruiken van homoniemen en homofonen.

Dit kan ik nog

1 Vul de hoofdletters en leestekens op de goede plaats in.

1 britt kocht drie dingen een winterjas een sjaal en handschoenen

.....

2 kun jij je troep niet eens opruimen

.....

3 au de hond bijt in mijn kuit

.....

4 jessica gaat stagelopen in utrecht

.....

5 tessa heeft drie lievelingsdieren een paard een hond en een konijn

.....

2 Zet de zinnen in de directe rede.

Gebruik de goede leestekens.

1 De juf zegt dat ik mijn boek dicht moet doen.

.....

2 Mark vertelt dat het wel erg laat wordt.

.....

3 Mijn moeder vraagt of ik op de terugweg langs de bakker kan rijden.

.....

4 De bedrijfsleider vraagt wie er in wil vallen voor Sander.

.....

5 De dokter zegt dat ik deze pillen drie keer per dag in moet nemen.

.....

3 Zet van alle zelfstandige naamwoorden het afbreekstreepje op de goede plaats.

Vul de woorden met het afbreekstreepje in.

Doe het zo: kap-per

1 De kapper knipt heel veel klanten.

2 De buurvrouw draagt een poncho.

3 In deze winkel kocht ik een prachtige hanger.

4 De leerling draagt een heel zware rugzak.

5 We liepen over een smalle richel langs het ravijn.

Dit kan ik nu

1 Welke homoniemen of homofonen passen in de zinnen?

Schrijf de woorden in de zin. Onderstreep of het homoniemen of homofonen zijn.

Let op: je houdt twee antwoorden over.

Kies uit: verveelt / verveeld | eis / ijs | zijde / zijde | jouw / jou | betekent / betekend |
koper / koper | bal / bal | hart / hard | maal / maal | gerecht / gerecht | meel / mail

1 Tijdens het vloog er een door het raam. *homofonen | homoniemen*

2 Dat heeft niet dat jij niets voor mij *homofonen | homoniemen*

3 Aan deze ziet u een jurk van *homofonen | homoniemen*

4 Heeft je zusje zich gisteren of je broer zich nu? *homofonen | homoniemen*

5 Mijn klopt na het sporten heel *homofonen | homoniemen*

6 Welk eet de verdachte voor hij naar het wordt gebracht? *homofonen | homoniemen*

- 7 Ik je straks het recept voor die taart waarvoor je vooral nodig hebt. *homofonen | homoniemen*
- 8 Voor de laatste : eet je op! *homofonen | homoniemen*
- 9 broer heeft die tekening voor gemaakt, toch? *homofonen | homoniemen*

2 Welke homofoon hoort in de zin?

Onderstreep het goede antwoord.

- 1 De boer brengt zijn paarden naar de *weide* | *wijde*.
- 2 Die man is van een *steil* | *stijl* dak afgevallen.
- 3 Na de dood van de president was het land in diepe *rauw* | *rouw*.
- 4 Dat paard is heel lastig te *bereiden* | *berijden*.
- 5 Met deze stiften worden *jou* | *jouw* tekeningen nog mooier!
- 6 Het is niet goed om met hem om te gaan, dus je moet hem *meiden* | *mijden*.

3 Wat betekent het vetgedrukte homoniem in de zin?

Welke andere betekenis heeft het woord?

- 1 Mijn opa heeft niet veel **haar** meer.
.....
- 2 Ik ben heel moe; ik ga straks lekker **pitten**.
.....
- 3 Laat de **kraan** niet lopen tijdens het tandenpoetsen.
.....
- 4 Ik **kauw** altijd urenlang op mijn kauwgum.
.....
- 5 Frankrijk als vakantieland is mij goed **bevallen**.
.....

Herhaling: zinnen ontleden

- 1 Zoek de **persoonsvorm** (pv). De persoonsvorm vind je met de vraag-, tijd- en/of getalproef.
- 2 Vind het **gezegde** (gez): de **persoonsvorm** + één of meer andere werkwoorden.
- 3 Bepaal het **onderwerp** (ond). Gebruik de vraag: Wie/Wat + persoonsvorm (+ wat er bij de persoonsvorm hoort)? Controleer met de getalproef!
- 4 Check of de zin een **lijdend voorwerp** (lijd vw) heeft. Het lijdend voorwerp vind je met de vraag: Wie/Wat + gezegde + onderwerp?
- 5 Check of de zin een **meewerkend voorwerp** (meew vw) heeft. Het meewerkend voorwerp vind je met de vraag: Aan wie + gezegde + onderwerp (+ lijdend voorwerp)? Vaak begint het meewerkend voorwerp met het voorzetsel **aan**. Als het meewerkend voorwerp niet met **aan** begint, kun je er *aan* bij denken.
- 6 Blijven er zinsdelen over? Noem die **ander zinsdeel** (az).

Joris en Joop / zullen / mijn zusje / morgen / een mooi cadeau / geven.

← Meer uitleg vind je in hoofdstuk 1 les 6.

Herhaling: woordsoorten benoemen

Elk woord hoort bij een woordsoort. Die **woordsoorten** kun je benoemen.

zelfstandig naamwoord (z nw)	woord voor een mens, dier of ding
lidwoord (lidw)	de, het, een
werkwoord (ww)	woord dat vertelt wat iets of iemand doet, of wat er gebeurt
bijvoeglijk naamwoord (bijv nw)	woord dat iets vertelt over het z nw
stoffelijk bijvoeglijk naamwoord	bijvoeglijk naamwoord dat vertelt van welk materiaal iets gemaakt is
persoonlijk voornaamwoord (pers vnw)	woord dat verwijst naar iets of iemand
aanwijzend voornaamwoord (aanw vnw)	woord dat iets of iemand aanwijst (dit, dat, deze, die)
bezittelijk voornaamwoord (bez vnw)	woord dat aangeeft van wie iets of iemand is
voorzetsel (tijd, plaats) (vz)	woord dat aangeeft wanneer of waar iets gebeurt
telwoord (telw)	woord dat laat zien hoeveel er van iets is of wat de volgorde is
voegwoord (vw)	woord dat twee zinnen aan elkaar plakt
vraagwoord (vraagw)	woord waarmee je een vraag kunt beginnen (wie, wat, hoe, ...)

← Meer uitleg vind je in hoofdstuk 2 les 6.

Zinnen met het en er ontleden

In zinnen met **het** en **er** zijn het **onderwerp** en de **persoonsvorm** soms moeilijk te herkennen. Dan is **het** meestal het onderwerp.

Zinnen met **het**

Het is het onderwerp.

Maar **het** kan als zinsdeel ook een lijdend voorwerp of soms een meewerkend voorwerp zijn.

Ik geef het. → **het** = lijdend
voorwerp

Ik hoop het.

Wat een goed werkstuk. **Ik**

geef het een tien. → **het** =
meewerkend voorwerp

Ik nam contact op met **het**
bedrijf. **Ik** mailde **het** mijn vraag.

Het waait.

onderwerp = Het

Zinnen met **er**

1 Wie of wat + gezegde + **er**?

2 Maak een zin zonder **er**.

Het onderwerp staat vooraan.

Er komt een storm.

Wie of wat komt er?

Een storm komt.

onderwerp = een storm

← Meer uitleg vind je in hoofdstuk 5 les 6.

Verwijswoord

Een verwijswoord verwijst naar een woord of woordgroep.

De groene auto, die daar staat, is van Nienke.
Het hok, waarin de hond zit, is kapot.

Verwijswoorden zijn:

- **persoonlijke voornaamwoorden:** hij, haar, ons, jullie bijvoorbeeld;
- **bezittelijke voornaamwoorden:** mijn, jouw, zijn, onze bijvoorbeeld;
- **aanwijzende voornaamwoorden:** die, deze (verwijzen naar de-woorden), dit, dat (verwijzen naar het-woorden);
- **betrekkelijke voornaamwoorden:** die, dat;
- **woorden met een voorzetseldeel:** waarnaar, daarop, ermee, daarin, waarin bijvoorbeeld.

← Meer uitleg vind je in hoofdstuk 6 les 6.

Homoniemen en homofonen

Homoniemen zijn woorden die je hetzelfde schrijft en die hetzelfde klinken. Maar de betekenis is anders.

bank

- 1 meubel om op te zitten
- 2 plek waar je geld kunt sparen of lenen

Homofonen zijn woorden die hetzelfde klinken. Je schrijft ze anders. De betekenis is ook anders.

wij / wei

- 1 **Wij** fietsen naar opa.
- 2 De koeien grazen in de **wei**.

De persoonsvorm en het voltooid deelwoord van werkwoorden die beginnen met **be**, **ge**, **ver**, **her** en **ont** zijn vaak homofonen: ze klinken hetzelfde, maar je schrijft ze verschillend.

← Meer uitleg vind je in hoofdstuk 7 les 6.

Actieve en passieve zinnen

In een **actieve zin** is duidelijk wie of wat iets doet. Dat is het onderwerp.

De tuinman heeft het gras gemaaid.

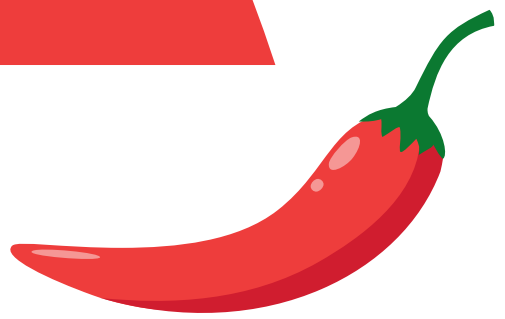
In een **passieve zin** wordt het lijdend voorwerp uit de actieve zin het onderwerp.

Het gras is (door de tuinman) gemaaid.

In de passieve zin staat altijd een vorm van de werkwoorden **zijn** of **worden**: de persoonsvorm of het hele werkwoord.

← Meer uitleg vind je in hoofdstuk 8 les 6.

Mijn pittige woorden

woord

uitleg

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

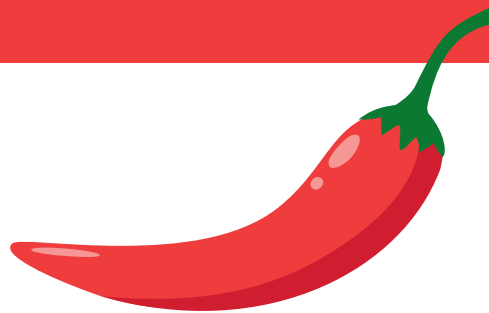
.....

.....

.....

.....

Mijn pittige woorden

woord

uitleg

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....